P O R O

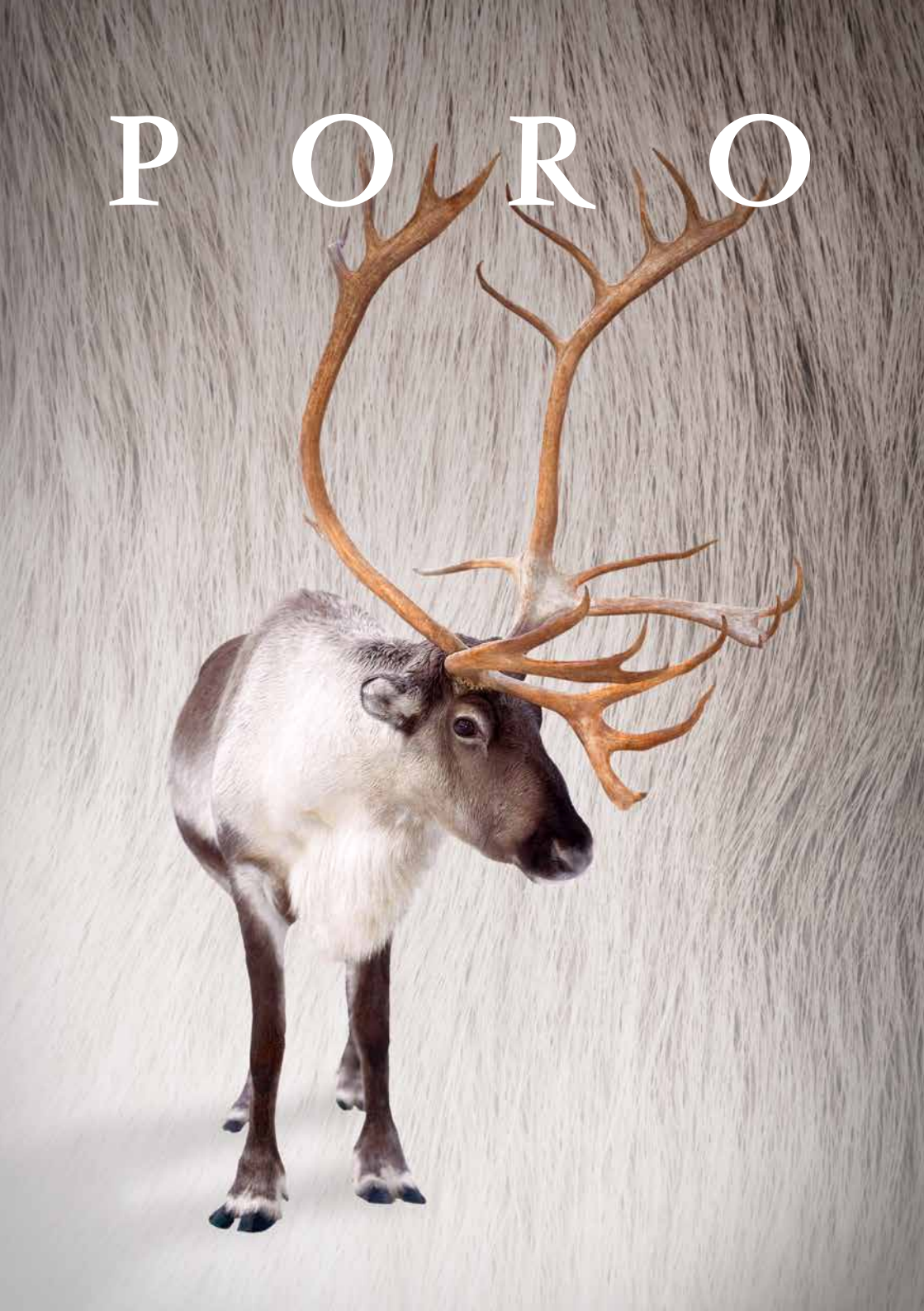

KUVAT: Paliskuntain yhdistys, Irene Salmensuo, Stephanie C. Lefrère, Vesa Jurmu, Kaisa Hurme, Tiina Pulska, Tanja Pyhäjärvi, Jussa Seurujärvi, Suomen Käsityön Museo - Timo Veijalainen, Seven-1.

Sisältö

Poro	4
Poronhoito	9
Paliskunnat	10
Paliskuntain yhdistys	12
Perinteinen tietotaito	16
Poronhoitovuosi	18
Erotukset	20
Paimennus	22
Vasonta	24
Pororuoka	26
Poromatkailu	27
Porosanasto	31

PALISKUNTAIN YHDISTYS

PL 8168 / Koskikatu 33 A, 96101 Rovaniemi

Puh. +358(0) 16 331 6000, kirjaamo@paliskunnat.fi

paliskunnat.fi / pororeseptit.fi

@Paliskuntainyhdistys #paliskuntainyhdistys @paliskunnat

PORO

(Rangifer tarandus tarandus)

- Elopaino vaadin 60–100 kg, hirvas 90–180 kg, vastasyntynyt vasa 4–6 kg
- Pituus 150–210 cm saparosta turvan kärkeen
- Säkäkorkeus 90–120 cm
- Saparo 10–15 cm
- Korva 9–12 cm
- Etujalka 55–56 cm
- Elinikä 18–20 vuotta

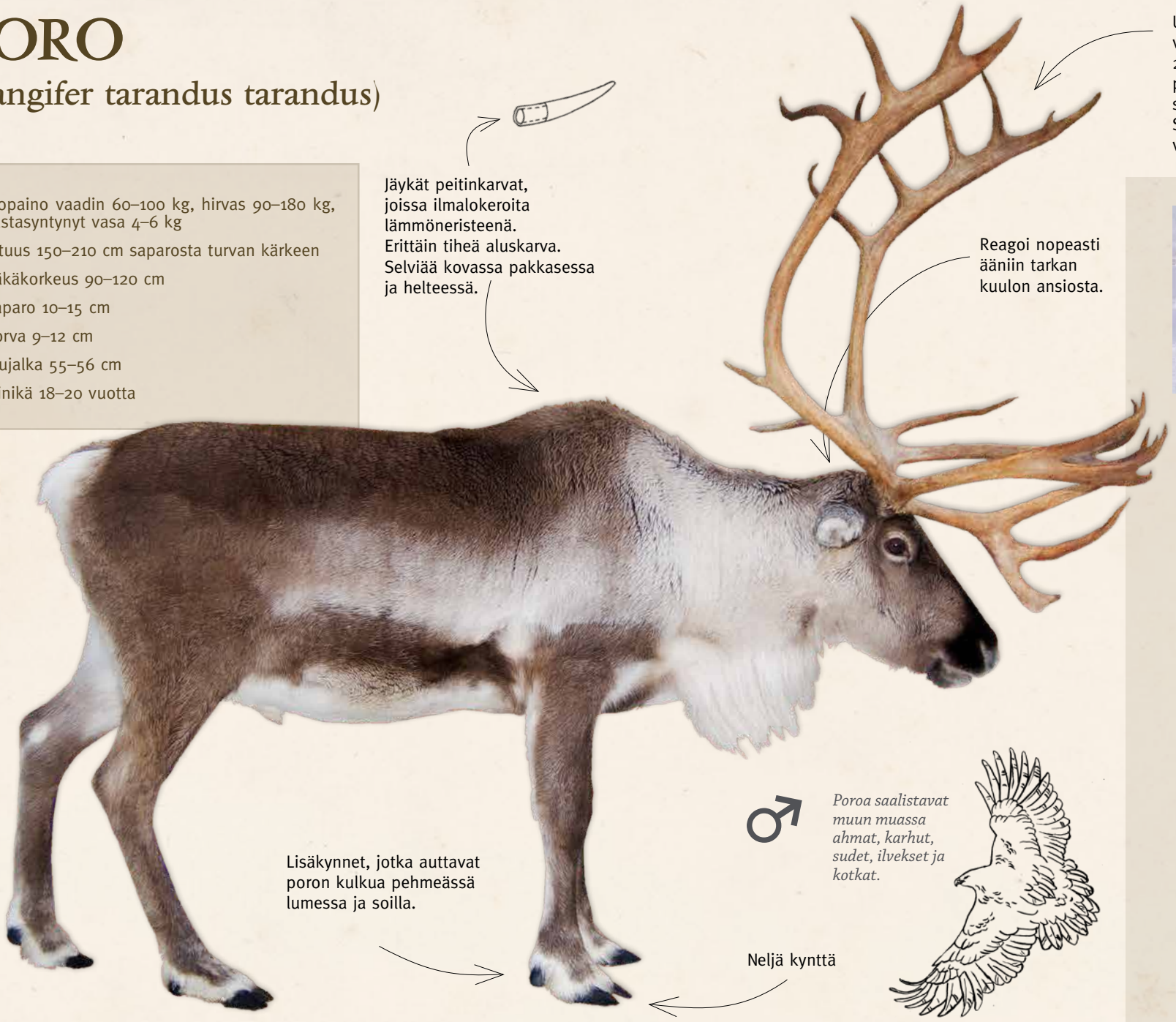

Jäykät peitinkarvat, joissa ilmalokeroita lämmöneristeenä. Erittäin tiheä aluskarva. Selviää kovassa pakkasessa ja helteessä.

Umpiluiset sarvet, jotka vaihtuvat vuosittain. Sarvi kasvaa kesällä jopa 2 cm vuorokaudessa. Sarvet määrittävät poron asemaa tokassa. Hirvaat käyttävät sarviaan taistellessaan vaatimista. Sarvien koko kasvaa iän myötä vuosittain, kunnes poro alkaa vanheta.

Reagoi nopeasti ääniin tarkan kuulon ansiosta.

Lisäkynnet, jotka auttavat poron kulkua pehmeässä lumessa ja soilla.

Neljä kynttä

♂ *Poroa saalistavat muun muassa ahmat, karhut, sudet, ilvekset ja kotkat.*

Poro kaivuukuopassa eli kiekerössä

TÄSTÄ ON MENNYT PORO

Papanoita

Koparan jäljet

Palleroporonjäkälä

Luppo

Poron ravinto koostuu noin 400 ravintokasvista. Tutuinta poronruokaa ovat sienet ja jäkälät.

Vaatimet käyttävät sarviaan puolustaakseen vasaansa ja kaivuupaikkaansa.

Silmät ovat sopeutuneet vuodenaikoihin. Silmän valoa heijastavan kerroksen (tapetum lucidium) väri ja valoherkkyys muuttuvat vuodenaikojen mukaan. Kesällä kerros on kullankeltainen ja talvella syvän sininen.

Hajuaisti on tarkka. Haistaa ruoan paksun lumipeitteen läpi.

Korvamerkki kertoo poron omistajan.

Rauhanen, jonka voimakas tuoksu auttaa poroja löytämään toisensa ja tiedottamaan vaaroista.

Tehokas verenkierto pitää jalat lämpiminä. Luuytimessä öljyhappoa, joka toimii pakkasnesteen tavoin.

Poron koparat naksuvat liikkuessa. Koparoiden nakse toimii äänimerkkinä muulle tokalle.

PAIKKAUSKOLLISELLE naarasporolle tai kuohitulle urosporolle laitetaan usein kello kaulaan. Tokka seuraa kellon ääntä, mitä poromiehet käyttävät hyväkseen muun muassa kootessaan poroja aitaan.

PUOLIVILLI laumaeläin. Vaeltaa pitkiä matkoja ja liikkuu paljon etsiessään ravintoa.

KARVAN VÄRITYKSEN perusteella paljon nimityksiä. Mm. tumma poro on musikki, vaalea suivakko, valkoinen valkko.

Musikki

Suivakko

Valkko

Kesällä karvanlähdön aikaan poro näyttää takkuiselta.

Poronhoito

Poronhoitoalueen pinta-ala on 122 936 km² eli 36 % koko Suomen pinta-alasta.

PORONHOITOALUE on laissa määritelty alue, jolla harjoitetaan poronhoitoa. Porot saavat laiduntaa alueella vapaana maanomistusoikeudesta riippumatta. Poronhoidon oikeudet ja velvollisuudet määritellään poronhoitolaissa.

Valtio velvoitti vuonna 1898 poronomistajat perustamaan maantieteellisin rajoin määritellyt paliskunnat. Kukin poronomistaja kuuluu osakkaana yhteen paliskuntaan.

- Eloporoja on poronhoitoalueella noin 200 000 teuraserotusten jälkeen.
- Teurasmäärät vaihtelevat vuosittain luonnonolojen ja petojen saalistuspaineen mukaan.

Elokuussa poro alkaa olla komeimmillaan.

Poroesteaidat estävät poroja menemästä valtakunnan rajan yli tai toisen paliskunnan puolelle.

Paliskunnat

Suomen poronhoitoalueeseen kuuluu lähes koko Lapin maakunta sekä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien pohjoisosat. Poronhoitoalue on jaettu paliskuntiin, joiden koko vaihtelee.

KUTAKIN paliskuntaa johtaa hallitus, jonka puheenjohtajana toimii poroisäntä, varapuheenjohtajana varaporoisäntä sekä muina jäseninä neljä paliskunnan osakasta. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Poroisäntä vastaa paliskunnan toiminnasta ja edustaa paliskuntaa. Kaikki paliskunnat ovat Paliskuntain yhdistyksen jäseniä.

PALISKUNTA

- *Poronhoidon alueellinen ja hallinnollinen yksikkö. Koko vaihtelee.*
- *Tehtävänä huolehtia poroista ja poronhoitotöistä.*
- *Johtajana toimii poroisäntä.*

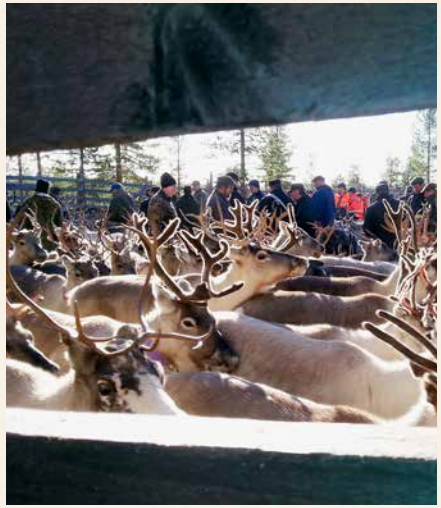

Poroerotus

SUOMEN PALISKUNNAT vuonna 2020

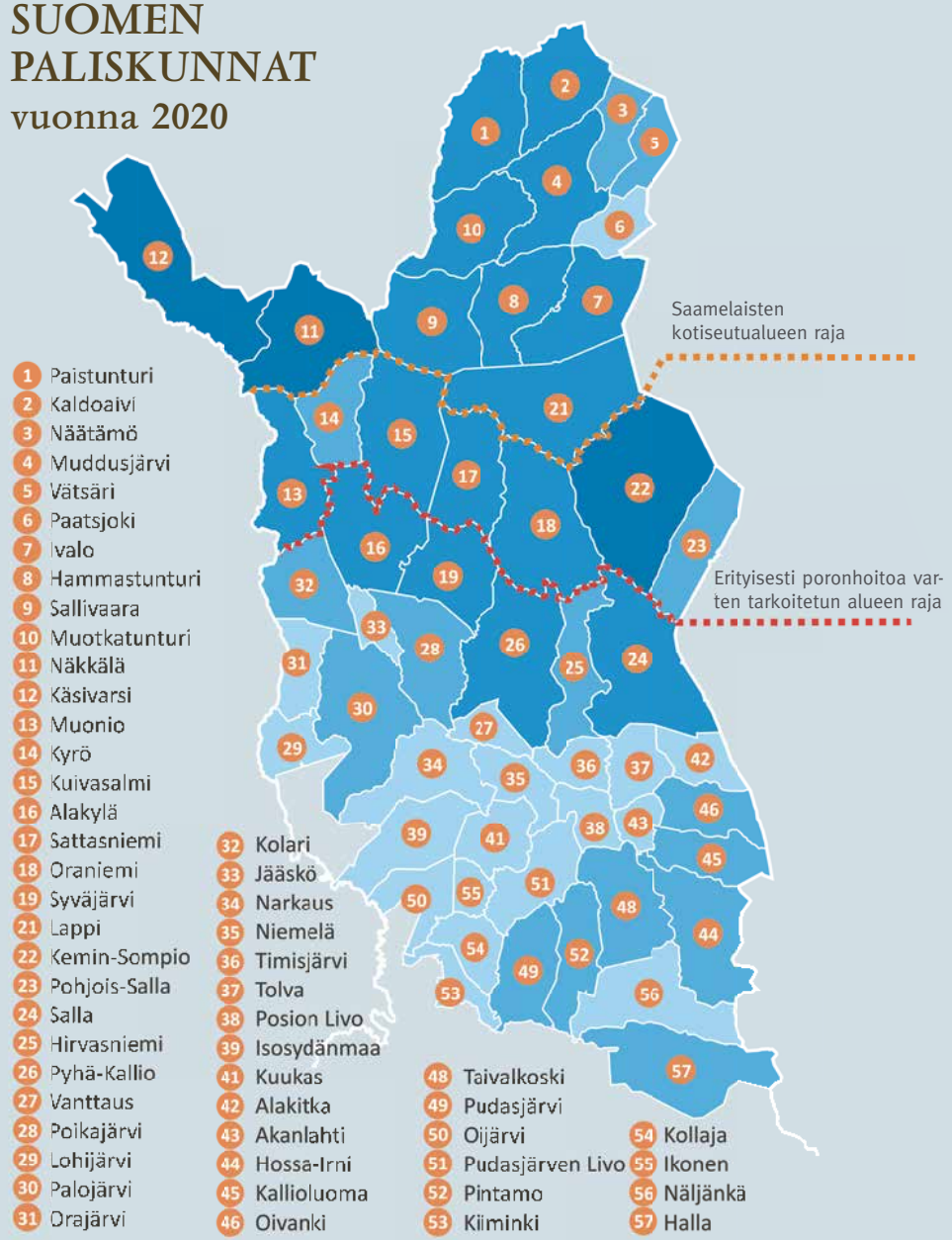

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys on porotalouden ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijaorganisaatio.

PALISKUNTAIN YHDISTYS edistää poronhoitoa ja sen tutkimusta, suorittaa porotaloutta koskevaa neuvontaa, tekee aloitteita poronhoidon ja porotalouden kehittämiseksi, hoitaa porotalouden suhteita muuhun yhteiskuntaan, ylläpitää valtakunnan rajoilla olevia poroesteaitoja, hyväksyy uudet poromerkit ja pitää poromerkkirekisteriä. Yhdistyksen toimintaa rahoittaa Suomen valtio.

KORKEIN PÄÄTTÄVÄ ELIN ON EDUSTAJAKOKOUS ELI POROPARLAMENTTI

- Kokoontuu vuosittain poronhoitovuoden alussa, eli kesäkuussa.
- Poroisännät edustavat paliskuntia.
- Valitsee 14-jäsenisen hallituksen kolmivuotiskaudeksi. Maa- ja metsätalousministeriö ja Saamelaiskäräjät nimeävät edustajansa hallitukseen.
- Käsittelee mm. vuosikertomukset sekä talous- ja toimintasuunnitelmat.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEITA

- *Kasvavan teollisen maankäytön (mm. metsätalouden, kaivostoiminnan ja tuulivoiman) poronhoidolle aiheuttamien haittojen minimointi.*
- *Porojen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tutkimusta ja toimintaa kehittämällä.*
- *Maasuurpetojen aiheuttamien porovahinkojen hallinta ja vähentäminen.*
- *Porotalouden kannattavuuden kehittäminen tuotantoa, tuotteita ja markkinoita tukevalla työllä.*

AINUTLAATUINEN KOEPOROTOKKA

Paliskuntain yhdistys ylläpitää Inarin Kaamasessa maailmassa ainutlaatuista Kutuharjun koeporotokkaa, jonka avulla tehdään tutkimuksia.

Poroesteaidan pystytys ja huolto rakkakivikossa vaativat paljon työtä.

VALTIOIDEN VÄLINEN POROESTEAITA

Poronhoitoalueella on noin 2 000 km yhteistä maarajaa kolmen valtion kanssa.

Poroesteaitaa Norjan ja Venäjän rajoilla on yhteensä 1 200 kilometriä. Poroesteaitojen ylläpitoa hoitaa 50 Paliskuntain yhdistyksen palveluksessa olevaa työntekijää 20 paliskunnan alueella. Valtakuntien rajoille rakennettujen poroesteaitojen tehtävänä on estää porojen pääsy vieraan valtakunnan puolelle. Paliskuntain yhdistys huolehtii maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta Norjan ja Venäjän vastaisilla rajoilla olevien aitojen kunnossapidosta ja peruskorjauksesta.

Norjan kanssa aitaa pidetään kunnossa jaettujen vastuualueiden mukaisesti. Venäjän vastaisella rajalla poroesteaidan rakentamisesta ja kunnossapidosta huolehtii Suomi.

Poroaitojen ylläpitäminen pohjoisen vaihtelevissa olosuhteissa on haastavaa. Paikoin esteaidat kulkevat rakkakivikoiden yli. Toisaalta talvella aidat saattavat peittyä lumeen tai aitapylväisiin kertyvä lumi ja kuura rikkovat aitoja.

PORONOMISTAJAT KEHITTÄVÄT ELINKEINOAAN AKTIIVISESTI

Poronhoito on vanhin edelleen vahvana elävä elinkeino pohjoisessa Suomessa. Se pitää kyliä lämpimänä alueilla, joilla muut työn ja toimeentulon lähteet ovat vähässä.

Päivittäisten poronhoitotöiden lisäksi poronomistajat tekevät jatkuvaa työtä tuotteiden ja palveluiden parissa. Päätulonlähteiksi ovat kehittyneet poronlihan pienjalostus ja poromatkailu. Poronlihan tuotanto, pienjalostus ja matkailu muodostavat elinkeinolle tukevan kolmijalan, jonka varaan on hyvä rakentaa. Myös käsitöiden, lahjaesineiden ja matkamuistojen valmistus sekä porosta saatavien sivutuotteiden hyödyntäminen tarjoavat alati uusia mahdollisuuksia.

Kautta aikojen poronhoidon kantavia voimia ovat olleet monipuolisuus ja kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin.

Poromiehen ammatti nojaa perinteiseen tietotaitoon

Poromiehen ammatti on luontoon sopeutumista ja luonnontuntemusta. Elämä kulkee vuodenaikojen, säiden ja laitumien mukaan, poron ehdoilla. Lapset saavat usein jo pienenä oman poromerkkinsä.

SUOMESSA POROJA VOIVAT omistaa poronhoitoalueella pysyvästi asuvat Euroopan talousalueen kansalaiset, paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys. Paliskunnalla on etuosto-oikeus alueensa poroihin, jos niitä tulee myyntiin.

Poronomistajan poromäärä on yksityinen asia, johon liittyy perinteitä ja uskomuksia. Niinpä poromäärää kysyessä ei saa yksiselitteistä vastausta. Vastaus on tyypillisesti epämääräinen, kuten ”onhan nuita kuiten kahenpuolen puuta”. Poromies on ammattinimike, jota käytetään sekä miehestä että naisesta.

- Yksi poronomistaja saa omistaa korkeintaan 500 poroa.
- Poronomistajia on Suomessa noin 4 400, joista 40 % on naisia.

Suopunki on perinteinen työväline porojen kiinni ottamisessa.

Poronhoito alkoi peuranmetsästyksestä

PORO ON KESYTETTY Skandinavian villistä tunturipeurasta. Aluksi se toimi houkutuseläimenä peuranpyynnissä sekä veto- ja kantojuhtana. Porosta saatiin lihaa ja maitoa sekä raaka-aineita vaatteisiin ja työkaluihin. Näin ihmiset pystyivät asumaan Suomen pohjoisimmilla alueilla sen varhaisesta asutushistoriasta lähtien.

Nykyisen kaltainen poronhoito sai alkunsa keskiajan lopulla. Saamelaiset alkoivat paimentaa poroja ja jutasivat niiden kanssa vuodenaikojen mukaan. Myös suomalaiset omaksuivat poronhoidon varhain ja kehittivät sitä omiin tarpeisiinsa sopivaksi.

Nykyiset poronhoitomallit ovat kehittyneet kunkin alueen erityispiirteisiin, kuten maasto- ja asutusolosuhteisiin sekä luonnonoloihin parhaiten sopiviksi.

Poronhoitovuosi alkaa 1.6.

Poronhoidon perusta on pohjoisessa luonnossa. Kiivaimpia työjaksoja ovat kesä-heinäkuulle ajoittuva vasanmerkintä sekä syyskuun lopulta sydäntalveen kestävät poroerotukset.

KESÄLLÄ MERKITÄÄN VASAT

Poronhoitovuosi alkaa kesäkuun alusta. Poro vaeltaa kesät vapaana laiduntaen ja räkkää eli verta imeviä hyönteisiä vältellen. Karva vaihtuu uuteen ja sarvet kasvavat vauhdilla. Keskikesällä räkkä kokoaa porot tokiksi tuntureille ja soille.

Tätä luonnonilmiötä hyödynnetään poronhoitotöissä: porotokat kuljetetaan maastosta aitoihin vasanmerkitystä varten. Porojen kokoaminen tehdään kuhunkin maastoon soveltuvin keinoin: jalkaisin, mönkijöillä tai helikopteria hyödyntäen. Porojen paikantimet helpottavat tokkien etsintää maastosta. Vasanmerkitys aloitetaan yleensä vasta illalla tai yöllä ilman viilennettyä, koska porot rasittuvat kuumuudesta.

Talvikarva vaihtuu ohuempaan kesäkarvaan. Poro voitelee kasvavien sarviensa kärkiä takajalkojen rauhasista erittyvällä voiteella.

Korvamerkin lisäksi porolla voidaan käyttää pilttaa tai pantaa lisätunnisteena.

VASANMERKITYKSEN TYÖVAIHEET

- *Vasat otetaan kiinni aitauksessa käsin, vimpaa tai suopunkia apuna käyttäen.*
- *Vasat laputetaan numerolapuilla ja päästetään etsimään emänsä.*
- *Kirjataan ylös, millä korvamerkillä merkittyä vaadinta kukin numeroitu vasa seuraa.*
- *Otetaan vasat kiinni ja lovetaan korviin terävällä puukolla omistajan merkki.*

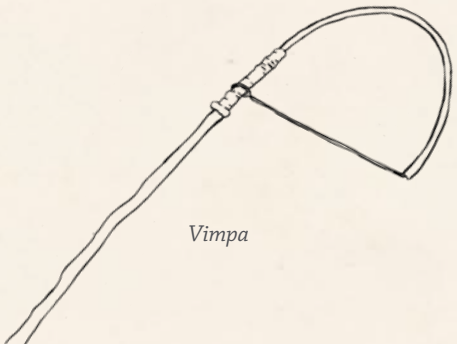

Vimpa

JOKAISELLA PORONOMISTAJALLA on poromerkki. Poromerkkien tekoja on 21 ja käytössä olevia poromerkkejä noin 12 000. Uusia merkkejä kehitetään tarvittaessa. Poromerkin kuvailu aloitetaan poron oikean korvan kärjestä. Ensin kerrotaan valtateot ja sen jälkeen pikkuteot.

Kaksi erilaista korvamerkkiä ja niiden kuvailut.

”Oikea pistel päällä, hanka alla. Vasen haaralla, hanka päällä, hangasta sisään.”

”Oikea linnunvarpaalla. Vasen terävä, pykälä päällä, alla vastahanka.”

Testosteroni saa hirvaan niskalihakset vahvistumaan rykimäajan lähestyessä. Hirvaat ovat komeita ja valmiita taisteluun. Ihmisen on syytä väistää poroja rykimäaikaan.

Poroerotuskausi on sadonkorjuun aikaa.

Syksyn poroerotukset

Syksyllä alkaa rykimä eli porojen kiima-aika. Hirvas kokoaa vaatimista itselleen parttion, jota se vahtii tarkasti. Hirvaiden välinen tappelu ja sarvien kalistelu yhdenaikaistavat vaadinten kiimaa ja samalla keväistä vasontaa. Rykimän jälkeen hirvas pudottaa sarvensa.

VAATIMISTA KILPAILEVAT hirvaat kokoavat itselleen haaremin ja paimentavat sitä mustasukkaisesti. Porotöissä tätä hyödynnetään kokoamalla porot erotuksiin. Kokoaminen alkaa pääsääntöisesti syyslokakuussa. Työssä käytetään kuhunkin maastoon ja luonnonoloihin sopivia välineitä: töitä tehdään jalkaisin, mönkijöillä, moottorikelkoilla tai helikopteria apuna käyttäen. Myös porokoiria käytetään apuna porojen kokoamis- ja paimennustöissä.

Poro syö mielellään sieniä.

POROEROTUKSEN KULKU

- *Porot ajetaan pienissä erissä kirnuun, jossa teurasporot erotetaan eloporoista konttoreihin eli pienempiin aitoihin.*
- *Eloporot luetaan ja loislääkitään. Lukeminen tarkoittaa aidassa käsiteltyjen porojen kirjaamista luetteloon.*
- *Poro otetaan kiinni, sen korvamerkit tunnistetaan ja ilmoitetaan lukumiehelle, joka merkitsee poron lukulautaan.*
- *Poron kylkikarvoihin tehdään lukumerkit, jotta sen tiedetään käyneen erotuksessa.*
- *Lukulautojen tiedot kirjataan paliskunnan poroluetteloon, josta selviävät omistajakohtaiset ja paliskunnan poromäärät.*

Poroluetteloon merkityn poron kylkikarvoihin vedetään lukumerkki.

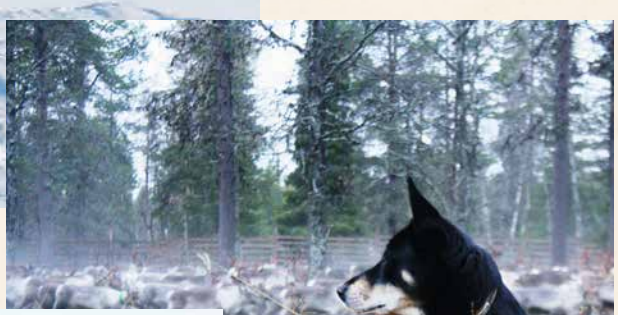

Talvella poroja paimennetaan

Poro on sopeutunut kylmiin, lumisiin olosuhteisiin. Koparan rakenne mahdollistaa kulkemisen lumihangessa. Jalat pysyvät sulana tehokkaan verenkierron ja pakkasnesteen tavoin toimivan öljyhapon ansiosta.

PORON TALVIKARVA on erittäin tiheä. Poro selviää hyvin kovassakin pakkasessa. Tuulessa poro kääntyy selin tuuleen suojatakseen päänsä, jossa on ohuempi karvapeite. Poro voi kaivaa talvella ruokaa jopa yli metrin kinoksen alta. Poro käyttää ravintonaan 300–400 eri kasvilajia. Talvi on porolle luonnossa haastava ajanjakso, jona se menettää jopa 20 % syksyisestä painostaan. Porojen hyvinvoinnista kuitenkin huolehditaan talvella ruokkimalla niitä tarpeen mukaan.

Porojen talvipaimennuksessa hyödynnetään monenlaisia keinoja. Tokkapaimennusta tehdään moottorikelkoin ja koirien avulla. Perheet, suvut tai kylät muodostavat tokkakuntia, jotka hoitavat ja paimentavat porojaan yhdessä. Osassa paliskuntia poroja laidunnetaan yhdessä. Osa poronomistajista kokoaa poronsa talvikuukausiksi aitauksiin. Poronhoitotavat ovat muokkaantuneet kunkin paliskunnan luonnonoloja ja muuta maankäyttöä myötäilevään malliin.

Kevät – vappuna vasa hangella

Keväällä porot etsivät ruokaa luppometsistä kävelemällä kestävän hangen päällä. Vasonta on kiivaimmillaan toukokuussa.

Vastasyntynyt poronvasa

Poron kuivaliha on kevättalven herkku.

VASA ON SYNTYMÄHETKELLÄÄN riippuvainen emänsä maidosta. Pieni poronvasa selviytyy ensimmäiset elinviikkonsa elimistön ruskean rasvan ja tiheän turkin avulla. Vasojen syntymäpaino kaksinkertaistuu jo ensimmäisen kuukauden aikana. Myös sarvet alkavat kasvaa ensimmäisinä elinviikkoina. Emän sarvet putoavat pian vasonnan jälkeen.

Keväällä valmistetaan poron kuivalihaa. Suolatut lihat ripustetaan ilmavaan paikkaan seinustalle tai katolle ja suojataan verkoilla. Kevätauringon ja pakkasen kypsyttämä kuivaliha on erinomainen eväs ja säilyy hyvin. Menetelmä toimii vain pohjoisen ilmasto-olosuhteissa.

Poro on terveellistä ravintoa

PORONLIHA ON rakenteeltaan hienosyistä, minkä vuoksi se on mureaa, nopeasti kypsyvää ja helposti sulavaa. Poron selkään, nahan alle kertyvää rasvaa kutsutaan pinnaksi. Sitä käytetään paistamiseen ja keittämiseen. Lihan lisäksi poron sydän, maksa, munuaiset, kieli, rasva, veri ja maito ovat erinomaista ravintoa.

Poronlihan arvokkaimpia osia ovat fileet ja paistit. Filee on mainio pihviruoka. Sisäpaistista saa parasta kylmäsavulihaa. Hyvää käristyslihaa saadaan ulko- ja kulmapaisteista sekä lavasta ja etuselästä. Kaikista poron osista voidaan valmistaa myös perinteistä kuivalihaa.

Paksua, kermamaista poronmaitoa on aikanaan juotu ja siitä on tehty juustoa ja voita. Poronmaito sisältää jopa kolminkertaisesti energiaa lehmänmaitoon verraten. Nykyisin poronmaitoa ei juuri käytetä ravintona, mutta sitä hyödynnetään muun muassa raaka-aineena kosmetiikassa.

Suurin osa Suomessa teurastettavista poroista on vasoja, jotka ovat eläneet koko ikänsä pelkällä luonnonravinnolla. Poronlihaa voi ostaa kauppojen lisäksi suoraan poronomistajilta. Otollisin ajankohta poronlihan ostoon on loka-marraskuu, jolloin poroerotuskausi on kiivaimmillaan.

Lapin Poron lihalle, Lapin Poron kuivalihalle ja Lapin Poron kylmäsavulihalle on myönnetty EU:n nimisuoja. Nimisuoja tuo lisäarvoa perinteisille tuotteille.

PORONLIHA ON TERVEELLISTÄ

- Vähärasvaista
- Hyvä rasvahappokoostumus
- Paljon proteiineja
- Runsaasti vitamiineja sekä kivennäis- ja hivenaineita

Poro on elämys

PORO ON Lapin tunnetuin brändi ja keskeinen matkailun vetovoimatekijä. Matkailu tarjoaa paljon mahdollisuuksia poronomistajille. Poro-ohjelmapalvelut ovat nousseet yhdeksi poroelinkeinon taloudellisista avaintekijöistä. Lisäksi poronomistajat saavat lisäansiota valmistamalla ja myymällä käsitöitä ja matkamuistoja tai niissä käytettäviä materiaaleja. Matkailu on lisännyt myös poronlihan kysyntää ja sen myötä tarjontaa ravintoloissa.

Kevättalvisilla porokilpailuilla on pitkät perinteet. Urosporon treenaus kilpa-ajokkaaksi vaatii paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Kisakauden kohokohta ovat Porokuninkuusajot. Porokilpailuja järjestävät Suomen porokilpailijat ry sekä paikalliset yhdistykset.

Poro pukee

PORON KARVA on eri osissa poroa erilainen ja tarjoaa monia käyttömahdollisuuksia. Esimerkiksi jalkineet tehdään koipinahasta, joka kestää kulutusta.

Taljan voi kuivattaa ulkona seinällä, jolloin nahassa oleva rasva kuivuu vettähylkiväksi pinnaksi. Näin saatu loitotalja on perinteinen makuualusta laavulla. Taljasta saadaan luonnonmukainen parkkinahka eli sisna parkitsemalla se mm. pajulla. Teollisin keinoin porontaljasta syntyy lisäksi pehmeää nappanahkaa ja samettisen keveää poromokkaa. Matkamuisto- ja sisustustarpeiksi käy teollisesti muokattu talja.

Kenkäheinää käytetään nutukkaan sisässä.

PORO ON MONIPUOLINEN KÄSITYÖMATERIAALI

- Koipinahoista nutukkaita, lakkeja, kintaita ja säpikkäitä
- Kallonahasta kallokkaiksi kutsuttuja jalkineita
- Sisnanahasta anorakkeja, housuja, reppuja ja pussukoita
- Kynsistä ja luusta koruja
- Sarviluusta mm. suopungin kieloja ja koristeluja puukkojen ja kuksien kahvoihin
- Suonista nahkatöiden ompelulankaa

Suonilankaa ja poronnahkaiset sormustimet.

Koivikkaat eli kintaat.

Poronhoitokulttuuri elää vahvana

Poronhoito on sukupolvelta toiselle siirtyvä, luontoon pohjautuva perinteinen elinkeino ja poroperheelle se on kokonainen elämä. Se pitää yllä saamen kieltä sekä saamelaista ja pohjoissuomalaista historiallista ja ainutlaatuista porokulttuuria.

POROJA JA LUONNONOLOJA koskeva termistö on laaja. Poronhoitosanasto on käytössä arkipäivän puheissa. Poro on päässyt useisiin yleisempiinkin sanontoihin. Usein kuulee puhuttavan esimerkiksi poronkusemasta, jota käytetään mittayksikkönä kuljetusta noin seitsemän kilometrin matkasta. ”Poro opettaa” -lausahduksella ilmaistaan, kuinka elämä ei aina suju ihmisen suunnitelmien mukaan. Pohjoisen taiteilijat ovat käyttäneet kautta aikain poroa teoksissaan sekä materiaalina että aiheena.

Pohjois-Norjan Altasta löytyneet kalliopiirrokset ovat tuhansien vuosien takaa ja esittävät poroja tai peuroja pyyntiaitauksilla.

Erotusaita

Valjaita

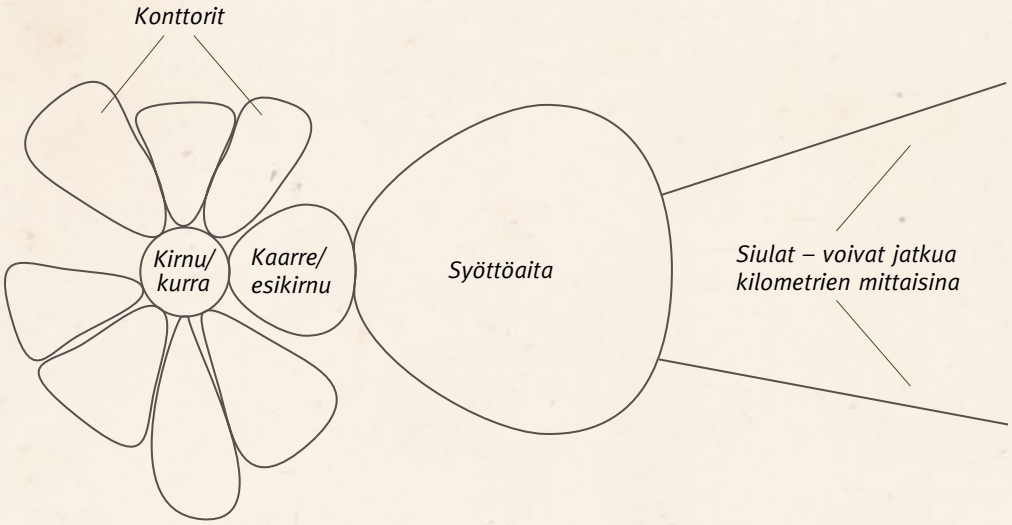

Porot kuljetetaan aitaan siulojen eli johdinaitojen avulla.
Kuvassa erotusaidan osat.
Aidan osien nimitykset vaihtelevat alueittain.

Porosanasto

Elo *suuri porokarja*
Etto *porojen kokoaminen erotusta varten*
Hirvas *yli kolmevuotias urosporo*
Härkä *kuohittu urosporo*
Jotos, rannio *porojen polkema ura hangessa*
Jutaaminen *porojen kanssa kulkeminen*
Kalppinokka *valkeaturpainen poro*
Keloa *hangata nahka sarvista*
Kirnu *aita jossa porot erotellaan*
Konttori *erotusaidan pieni sivuaita*
Kopara *poron sorkka*
Kosate *poro viidennellä ikävuodellaan*
Kulvakko *rykimän uuvuttama hirvas*
Kunteus *poro neljännellä ikävuodellaan*
Luostakka *valkeakylkinen poro*
Maakkana *poro kuudennella ikävuodellaan*
Musikki *tumma poro*
Naamasarvet *nahan peittämät kasvavat sarvet*
Nimiloppu *poro seitsemännestä ikävuodesta eteenpäin*
Nulppo *sarveton poro*
Palkia *poron kulkua laitumilla*
Parttio *pieni porolauma*
Peura *korvamerkitön poro*
Raavas *täysikasvuinen poro*
Rooki *vaalean kirjava poro*
Roukua *porojen ääntely*
Rusakka *ruskeankellertävä poro*
Rykimä *poron kiima-aika*
Räkkä *verta imevät hyönteiset*
Taamoa *opettaa, kesyttää*
Takkahärkä *kantoporo*
Tokka *suuri porolauma*
Urakka *urosporo toisella ikävuodellaan*
Vaadin *yli kolmevuotias naarasporo*
Valkko *valkoinen poro*
Veiti *porot hajallaan*
Vuonelo *naarasporo toisella ikävuodellaan*
Vuorso *poro kolmannella ikävuodellaan*

seven.1